

MARE CRISIUM

František Machara

Copyright © František Machara
2020

Moře neklidu, moře rozhodujících okamžiků. Takový byl, nebo tak mi připadal můj dosavadní život. Po tragédii s mým bratrem Pavlem, mi dlouho trvalo znovu začít normálně žít, bavit se a pracovat. Velkou oporou mi v té době byla moje rodina, hlavně manželka a děti. Dokončili jsme náš rodinný domek a přestěhovali se do nového. Ještě stále jsem měl docela dost práce kolem domu, dvůr, zahrada a všechno, co s tím souvisí. Chodil jsem do práce a vydělával. Manželka Danuše byla doma na mateřské a starala se o domácnost a dceru Andreu. V té době jsem s kamarádem Jirkou a spolu s třemi muzikanty z Kroměříže založil v Roštíně kapelu Prorok. Hrávali jsme po zábavách v okolních obcích a na čas jsem byl zase trochu v pohodě. 1. února 1982 se nám narodila druhá dcera Edita.

Čas běžel dál, skupina se koncem roku rozešla kvůli odchodu dvou spoluhráčů na vojnu. Na jaře 1983 přišel z vojny kamarád Peter, pracovali jsme spolu ve fabrice ve Zborovicích. Ještě než šel na vojnu, dávali dohromady také kapelu s pár kamarády ze Zborovic. Bubeník Robert, kytarista Ilja a zpěvák Milan. Hráli dobrou jednoduchou muziku, ve stylu tehdy populárních Katapult. Jenže odchodem na vojnu se také rozešli. Nyní chtěli pokračovat dále, ale zpěvák už prý neměl zájem a kytarista Ilja také ne. Zkoušeli jsme tedy s Peterem a Robertem, a přizvali k sobě dobrého klávesistu Milana Šóna. To celkem šlo, Milan také skládal svoje věci a já a Peter také. Zkoušeli jsme ve Zborovicích na Sokolovně a vypadalo to, že nám to půjde. Párkrát jsme si zahráli i před publikem, ale ne na zábavách, jen tak na nějakých odpoledních akcích pro děti a tak. Časem se ale začaly projevovat mírné rozpory mezi námi třemi a klávesistou Milanem, názory na budoucí podobu repertoáru. Milan opustil styl svojí vlastní tvorby a tíhnul spíše ke komerční podobě kapely, takzvané kavárně a hraní pro peníze. My jsme s Peterem a Robertem chtěli hrát spíše pro nás samotné a tvořit si svůj styl. Jenže to nebylo jednoduché se tenkrát nějak uplatnit, tak jsme vlastně jenom zkoušeli a zkoušeli, pro sebe a pro naši zábavu. Byl to náš koníček.

V tom roce jsme si s manželkou koupili naše první auto, byla to Škoda 120GLS, doposud jsme jezdili s autem jejích rodičů. V práci jsem začal dělat přesčasy, abychom to všechno zvládali, půjčky, auto, dovolené a tak. Také jsme si pořídili první barevnou televizi a hifi věž. Vše bylo většinou na splátky a české výroby. Ale bylo to funkční a o to šlo. S Peterem a Robertem jsme spolu pracovali ve stejné fabrice a denně byli spolu ve styku. Robert pracoval na jiné dílně, ale já a Peter jsme byli spolu na jedné dílně i na stejné směně. Každou volnou chvíli jsme seděli a vymýšleli co dál. Mezitím jsme se spolu učili angličtinu a také noty a hudební teorii. Na ranní směně to moc nešlo, ale na odpolední a noční, to jsme poslouchali kazetový magnetofon, nebo hráli na kytaru. Peter byl šikovný na všechno. Z plechu vyrobil obal na kytaru i se zámkem, ten jsme měli schovaný na dílně za skříňkou a podle potřeby jej vytáhli a muzicírovali. Ostatní spolupracovníci o odpoledních a nočních pauzách hrávali většinou karty nebo popíjeli. Tak to šlo s námi stále dál a hledali jsme nějaké kluky k doplnění kapely. Pár jsme jich navštívili, ale nic z toho nebylo.

Buď neměli nástroje, nebo byli z daleka a neměli jak jezdit na zkoušky. Naše kapela pomalu skomírala.

Doma jsme měli občas s manželkou kvůli naší kapele a častým zkouškám tichou domácnost, ani se nedivím, pořád se zkoušelo, ale nikde se nehrálo. Domek, dvůr a zahrádku jsme měli již v pořádku, ale práce je kolem domku stále. A času nezbývalo. Na nějaký čas jsem trochu zvolnil a věnoval se více rodině. Holky už byly větší a manželka šla pracovat do místní hospody. Měla to přes jeden dům vedle nás, a bavilo jí to, ikdyž byla původně účetní. Začali jsme jezdit na dovolené k Balatonu, a to pravidelně každé léto, až do roku 1986. S muzikou jsme na pár let slevili, ale občas jsme se sešli a zahráli si jen tak, pro potěšení.

V roce 1984 na jaře, usmálo se na nás konečně štěstí, ozval se mi kamarád Jirka z Proroka. Přišel z vojny a nastoupil jako učitel do základní školy ve Zdounkách. Ihned jsme se s Jirkou, Peterem a Robertem sešli, a začali cvičit u Jirky ve škole v kabinetu. K nám se přidala dokonce zpěvačka Leona ze Zdounek. Zpívala výborně a cvičili jsme tedy nějaké věci, co jí seděly, navzdory našim původním plánům o naší vlastní tvorbě. Museli jsme trochu slevit a přistoupit na kompromis, chtěli jsme už konečně hrát. Časem jsme se přesunuli ze školy do místního kulturního domu, a zkoušeli zde na jevišti. A zase jen zkoušeli a zkoušeli, nic víc. Celkem nám to šlo, ale neměli jsme pořádnou aparaturu, abychom mohli vystupovat nebo hrát na větších akcích. Se zvukem nám pomáhal náš další kamarád ze skupiny Prorok, Drahomír, zvaný Jeff. Pracoval také ve Zborovicích ve fabrice, tak jsme se vídali denně. Nosil nám nahrávky a vybírali jsme vhodné písničky, co by nám a naší zpěvačce seděly. Nacvičené jsme měli na přehrávky, ale stále jsme neměli pořádné ozvučení. Obcházeli jsme různé místní organizace a žadonili o sponzorské dary, nikde jsme nepochodili. Tak to šlo s námi dobrých pár let. Bubeník Robert musel vrátit půjčené bicí, a že prý končí. Škoda, byl coby bubeník dobrý, ale také jako zpěvák a kamarád. Zpěvačka Leona šla na vysokou školu do Brna, a že už nebude mít čas na zkoušky a tak. Naše kapela opět pomalu končila na úbytě.

Doma to opět občas zaskřípalo, ale bylo to vždy a zase jen kvůli ztracenému času na zkouškách s kapelou, co zkouší a nikde nehráje. Manželka ale věděla, že je to můj velký koníček, a že se jej jen tak nevzdám. Vždyť spolu jsme se poznali také jen díky tomu, že jsem hrával v kapele M.P.M. Bylo to víceméně takové škádlení, věděla, že se jinak může ve všem na mně spolehnout, rodinu jsem měl vždy na prvním místě, po hospodách jsem nechodil, hlídal jsem holky a učil se s nimi, když měla službu v hospodě. Po chvílích jsem pracoval a doma na zahradě postavil sklep a nad ním takovou chatku na nářadí. Nakonec jsem ji ale obložil palubkami, zavedl elektřinu a vyrobil dvě dřevěné postel. Doplnil nábytkem, rádiem a televizí. Občas jsme tam v létě přespávali a koupali se na dvoře v bazénu, jako na dovolené. Jedenkrát za týden jsme pravidelně jezdili k našim do Stříleka. Manželka a holky si povídali s babičkou, mojí mamkou. Já jsem většinou s mladším bráškou Milanem hrál na kytaru, on už uměl také docela dobře hrát. Strýc Jara vždy něco kutil na zahradě nebo na dvoře, nebyl společenský. Párkrát jsme byli navštívit také moji babičku a

dědu u Trenčína. Tátu jsem ale dlouho neviděl, byl prý pořád někde v Ostravě, kde pracoval. Na jaře 1986 pak zemřel, přešel ho vlak. Strýc Jara zemřel také v tom roce, na podzim. Mamka zůstala od té doby sama. V tom roce jsem se začal zajímat o počítače a elektroniku. Odebíral jsem tehdy populární časopis Amatérské rádio, a spolu se zvukařem Jeffem, který měl elektrotechnickou průmyslovku, jsme studovali různá schémata zapojení plošných spojů ke kytarovým efektům, mixážním pultům a tak. Nakupoval jsem desítky různých časopisů o počítačích a doufal, že jednou budu nějaký vlastnit.

V létě 1987 jsme s rodinou jeli na dovolenou poprvé k moři. Do tehdejší Jugoslávie. Vyřídili víza a naplánovali trasu. Nešlo to jinudy než přes Maďarsko, kolem Balatonu, kam jsme jezdili předchozí čtyři roky. Cestou jsme se zastavili u našich známých, co jsme u nich bydlívali. Bylo to ve městě Keszthely u rodiny Mihály. Rodina byla tak v našem věku a děti měli také tak věk kolem našich holek. Byli velmi přátelští, ale horší bylo se s nimi domluvit. Když jsme sem přijeli poprvé, ještě přes Čedok, myslel jsem si, že se domluví anglicky, ale chyba. Maďaři se vždy učili spíše německy a rusky, než anglicky. Ale nakonec jsme si porozuměli i bez učebnic a slovníků. Tak jsme tehdy u nich přespali a ráno jeli dále, přes Zagreb a Split na Makarskou riviéru, do městečka Tučepi. Tehdy ještě nebyla žádná dálnice, jezdilo se těma klikatýma úzkýma cestičkami, kolem Plitvických jezer, a cesta trvala asi devatenáct hodin. Ale bylo tam nádherně, a když jsme poprvé uviděli to azurové moře, zalíbilo se nám tam, a byli jsme tam spolu ještě několikrát.

Někdy na podzim, v roce 1987 přišel za mnou zvukař Jeff, a že prý v Morkovicích na Sokolovně dávají dohromady nějakou kapelu kluci z okolí. Potřebují prý baskytaristu a kytaristu, případně klávesistu. Tak jsme sedli do auta a místo zkoušky jeli do Morkovic. Ti kluci měli opačný problém než my, měli veškeré vybavení a ozvučení, ale neměli s kým hrát. Ok anžité jsme se k nim přidali a začali zkoušet. Párkrát s námi ještě zpívala i Leona. To byla kapela, dali jsme jí název Audio. Obsazení jako Chicago, místo zpěváka zpěvačka, ale jinak dvě kytary, dvoje klávesy, bicí, baskytara, Jirka hrál občas i saxofon, komplet ozvučení, za mixpultem Jeff. Veškeré ozvučení vyrobil kytarista Mirek, byl elektrotechnik. Za elektronickými bicími seděl bubeník Ladislav, perfekcionista co cvičil vše do puntíku přesně. Druhé klávesy a kytaru střídal klávesista a zpěvák František. Tak jsme cvičili a chystali se na jaře na přehrávky. Mezitím odešla zpěvačka Leona, a většinou jsme zpívali já a druhý František. Přehrávky jsme udělali a začali objíždět okolí po zábavách. Měli jsme jednak dobře nacvičeno a také slušnou aparaturu, častokrát se nás ptali, jestli prý nehrajeme z playbacku. To nás celkem potěšilo.

Na jaře 1988 jsem po jedenácti letech odešel z fabriky ze Zborovic, kamarád Peter odešel samozřejmě také. On šel někam do Prahy na montáže, já jsem šel do Kroměříže do firmy Agrostav. Konečně jsem si zase volně vydechl, že nebudu zavřený ve fabrice. Navíc platili o moc více. Začal jsem pracovat na dílně jako stavební zámečník, z dřívějších zaměstnání jsem uměl docela dost, měl jsem svářečský průkaz a byl vyučen strojařskému řemeslu. Časem jsem byl v partě

zkušených pracovníků a docela dobře si vydělával. Pracovalo se ale jen na jednu směnu a to bylo dobré. Občas jsme jezdili na montáže po okresních stavebních úřadech, ale byly to vždy jen akce na jeden den. Doma jsem měl více času na rodinu a manželce už tolik nevadilo, že občas jedu v neděli dopoledne na zkoušku kapely do Morkovic. Zkoušek už tolik nebývalo, jen když jsme chtěli nacvičit něco nového do repertoáru. Teď už se více hrálo, než zkoušelo, a konečně to přineslo i nějaký peníz do rodinného rozpočtu. Rok uběhl a přišel listopad 1989 a zvonění klíčů. Sametová revoluce, nové naděje, nové rozhledy a velká euforie. V práci i v občanském životě. V práci mi nabídli funkci mistra na dílně, vzal jsem ji. Spolu s kamarádem Kamilem jsme vedli zámečnickou dílnu. On měl na starosti sériovou výrobu, kde se vyráběly ocelové rámy pro obytné buňky, já jsem měl na starosti kusovou výrobu zámečnických prvků pro stavby.

Během roku 1990 se začala rýsovat spolupráce s německým partnerem, měl zájem jednak o naše levné výrobky a také levnou pracovní sílu. Já jsem se kromě angličtiny ještě naučil základy němčiny, a to mi časem otevřelo cestu na Západ. V září roku 1990 jsme jeli s ředitelem firmy a s jedním technikem do německého Norimberku, ke stavební firmě, co stavěla rodinné domky v okolí města, takzvané satelity. Od nás chtěli, abychom jim vyráběli, dodávali a montovali veškeré zámečnické výrobky, jako schodišťová a balkonová zábradlí apod. Na stavebních pracích jsem tři dny zaměřoval schodiště a balkóny, ta firma chtěla zřejmě hodně ušetřit, neměli ani vypracovaný projekt, takže to bylo tehdy všechno na mně. Ale zvládl jsem to, a všechno zakreslil. Ještě před odjezdem jsme se cestou z Norimberku stavili v Ingolstadtu, ve firmě, kde se vyrábí auta značky Audi. Jen tak na exkurzi. Dále jsme jeli přes Mnichov a navštívili světoznámý Oktoberfest, který navzdory svému jménu začíná vždy kolem dvacátého září, kvůli počasí. To byla podívaná, v životě jsem nic takového neviděl, tolik stánků a stanů s pivem, klobásami a preclíky, obrovské atrakce a tisíce lidí. Z Mnichova jsme vyjžděli kolem desáté hodiny a přes Salcburk a Linec jeli do Vídně. Domů jsme přijeli kolem druhé hodiny ráno. Doma jsem vše překreslil do výkresů a v práci jsem to předal na dílnu k výrobě. Pan Koch, tak se jmenoval ten německý zákazník, si přál všechno z lehkých materiálů a pozinkované, u nich to bylo tehdy už standard, všechno pozinkované. Jen vnitřní zábradlí bylo obyčejné, jen základní barva. Dostal jsem za úkol vybrat si k sobě tři zámečníky a odjet do Norimberku na ty jejich stavby, a vše připravit na montáže.

V té době jsem také odešel z dobře rozjeté kapely Audio, Jirka záhy odešel také, ale kapela pokračovala ve zmenšené sestavě dále. Do Německa jsme jezdili vždy tak na čtrnáct dnů, někdy na tři týdny, a montovali ty výrobky, co nám od nás vozili na stavbu. Bydleli jsme v třípokojovém starém bytě ve městě Fürth. Bylo to asi 10 km od místa stavby. Byli tam se mnou tři kluci, všichni z Kroměříže, Josef, Pavel a Mirek. Doma jsme měli normální plat a v Německu diety. Samozřejmě jsme šetřili, jídlo jsme si vozili s sebou z domova, na pivo jsme šli jednou za týden. Za ušetřené marky jsme pak nakupovali věci jako, fritézy, mikrovlnky, hifi věže a tak. Já jsem také přivezl domů pár těch věcí, co se u nás ještě teprve začínaly objevovat v obchodech, ale

hlavně, kdykoliv jsme bloudili po Quelle a podobných supermarketech, postával jsem v sekci elektroniky, přesně u počítačů. Ty ceny byly ale i v Německu dosti vysoké, nechtěl jsem jen tak nějaký Sharp, Atari nebo Commodore, chtěl jsem už PC. Na ten jsem si ale musel ještě něco našetřit. Ale podařilo se mi to.

Pracovali jsme v Norimberku s malými přestávkami asi rok. Ten pan Koch, co jsme pro něj pracovali chtěl být nějaký rychlozbohatlík nebo co, chtěl až moc šetřit. Mysleli jsme si, že máme všechno v pořádku, jak nás ujišťoval, pojištění, pobytové i pracovní povolení. Bohužel, byli jsme tam oficiálně celý ten rok na černo. Poznali jsme to jednou na stavbě, zrovna jsme montovali venkovní zábradlí ke schodišti. Já jsem přivařoval konzolu k plotně u schodiště, a najednou slyším, jak mi něco funí u krku. Sundám si kuklu a ohlédnu se, byl to policejní pes, a všude kolem policejní VW Transportéry. Byli jsme všichni obklíčeni a jednoho po druhém nás nakládali do těch aut a vozili k výslechu. Nás čtyři rozdělili a byli jsme každý jinde. Mne zavezli do nedalekého Schwabachu, nabídli mi tlumočnicka, já jsem ho odmítl, že ho nepotřebuji, to moji kluci ho potřebovali, uměli tak akorát Guten tag, Arbeit, Bier, Bitte a Danke. Vyslechli mně, vysvětlil jsem jim, že jsme tady přes naši firmu a pan Koch měl podle smlouvy zajistit pracovní a ubytovací povolení a pojištění. Ověřili si to telefonicky s našim ředitelem, řekli, že tedy dobrá, ale do půlnoci jsme museli opustit území Německa. My jsme se na bytě rychle sbalili, vzali jen to nejnnutnější a jeli k hranicím.

Cestou jsme se však ještě zastavili u jednoho známého, čechoněmce pana Pazdernika, co sem utekl v osmašedesátém, od té doby tady žije a má obchod s elektronikou. U něj jsme poslední dobou nakupovali ty věci jako napařovací žehličky, fény, vysavače apod., co jsme vozili domů svým manželkám jako bolestné, že musely být doma samy s dětmi. U pana Pazdernika jsme utratili nějaké ty marky a chystali jsme se na cestu. Pověděli jsme mu ten náš podělaný příběh s panem Kochem. On nám řekl, moment kluci, já někam zavolám. Měl nás rád, jednak proto, že jsme mu tam utratili docela dost za ten rok, a jednak také proto, že byl v Kroměříži na vojně, asi z nostalgie. Jinak pocházel někde od Pardubic. Tak pan Pazdernik položil sluchátko a zasmál se na nás. To vypadalo dobře, myslím. A také že ano. Sehnal nám práci u malé stavební firmy, kousek od Norimberku, v Zirndorfu. Museli jsme ale odjet domů, podle nařízení Policie. Až si vyřídíme u nás dokumenty, můžeme kdykoliv přijet a ihned nastoupit k té firmě.

Přijeli jsme domů, kolem půlnoci, cesta nám trvala tak sedm hodin, tehdy končila dálnice D1 kousek za Berounem, v Německu také nebyla až k hranicím, končila někde u Ambergu. Jezdili jsme přes Rozvadov a Plzeň. Na druhý den jsme se sešli v práci a začali vyřizovat dokumenty. Tehdy ještě šlo, vzít si neplacené volno na tři měsíce. Zaměstnavatel za vás platil sociální a zdravotní pojištění. Vyřídili jsme to tedy a poté si vyřídili pracovní a ubytovací povolení a pojištění pro práci gastarbeit v Německu. Pavel ale s námi jet nemohl, byl mladý, čerstvě ženatý a mněl nějakou půjčku, a nemohl by ji splácet. Tak jsme jezdili jen tři, já, Josef a Mirek. Pracovali jsme u malé rodinné firmy, byli to dva bratři, Harald a Jürgen Streichsbier, firma se tak také jmenovala, Gebrüder Streichsbier Bauunternehmen, Pozemní stavitelství,

bratři Streichsbierové. Pracovali jsme na stavbách a dělali všechno možné. Josef jezdil z nákladním autem Mercedes, Mirek jezdil se stavebním jeřábem. Mně si vybral náš parťák Günter k sobě, jako jediný jsem uměl číst výkresy v němčině a tak jsme se spolu dobře domluvili. Byla s ním legrace, začal se kvůli Josefovi a Mirkovi učit česky. První, co mu šlo dobře, bylo kurva. Günter bydlel v asi 90 km vzdáleném městě Lauf, denně jezdil do práce, ale jezdil po dálnici, říkal, že to má tak půl hodinky cesty, no v Německu nebyla na dálnicích omezená rychlost. Měl auto Toyota, už nevím co za model, ale byla to čtyřkolka. On byl strašný bordelář, v autě měl na zemi všude nedopalky od cigaret, kouřil jednu od druhé, prý vykouřil až 80 denně. Kouřil výhradně značku HB, a jezdil si je kupovat jedenkrát za čtrnáct dnů k nám na tržnici k Vietnamcům, prý do Egeru, to je Cheb. Také tam jezdil tankovat levný benzín. Každé ráno nás nakládal po cestě do práce. Pořád kašlal, říkali jsme mu, že bude mít brzy plíce dřavé, on jen řekl: To nic, koupím si je potom nové.

V té době jsme bydleli v autokempu v obytném přívěsu. Ten jsme si museli koupit asi za 600 marek a umístit jej do kempu na stanoviště, připojit jej na elektřinu a plyn. Tam jsme si vařili a spali jsme, umývat jsme se chodili do společných sociálních místností. Jednou za měsíc jsme platili za energie a místo v kempu. Po třech měsících jsme museli na týden nastoupit u nás ve firmě na týden do práce, a pak jsme mohli zase vzít neplacené volno a odjet na Západ. Jinak jsme domů jezdili tak jednou za čtrnáct dnů, na víkend. Měli jsme na stavbě dobrou a dobře placenou práci, o tom se nám tady ani nesnilo, vydělali jsme si za měsíc to, co tady za rok. Šetřili jsme a jídlo si jako obvykle vozili z domu, sem tam jsme zašli na bavorské pivo. Za dva měsíce co jsem si tehdy vydělal jsme si koupili nové auto Škoda Favorit. Za další výděly jsme si celkem našetřili a samozřejmě jsem si od pana Pazdernika přivezl můj první nový počítač PC XT Compaq. Měl ještě monochromatický monitor a 20 MB pevný disk. Stál něco přes tisíc marek. Měli tam už i PC AT, ale ten byl dvakrát až třikrát dražší. Tehdy mně to stačilo.

Tak jsme pracovali a vydělávali si. Občas jsme v sobotu večer s Mirkem zajeli na nějaký koncert, když tady hrála nějaká známá kapela. Josef s námi nejezdil, byl starší než my a takový usedlejší, četl si nebo se díval v přívěsu na televizi, na fotbal. Většinou jsme jezdili do asi 20 km vzdáleného Erlangenu, tam bývaly často v kulturním domě koncerty. Tak jsme za ty necelé dva roky navštívili koncerty Deep Purple, Uriah Heep, Nazareth, Status Quo a další. Jen mně mrzí, že jsme jednou odjížděli v pátek večer domů, a na druhý den v Norimberku hrál Carlos Santana. Toho jsem chtěl opravdu vidět a slyšet naživo. Bohužel, ale aspoň jsem si koupil pár videokazet VHS s jeho koncerty. Na stavbách firmy jsme dokončovali práce, blížil se konec roku a firma dávala vždy kolem dvacátého prosince zaměstnancům volno až do šestého ledna. My jsme se s majiteli dohodli, že tedy skončíme naši smlouvu. Oni souhlasili, s tím, že si pro plat za prosinec přijedeme po šestém lednu. Měli jsme v bance v Zirndorfu založený účet a tam nám chodily peníze z firmy. Já jsem se celkem s majiteli, bratry Streichsbierovými spřátelil a rozuměli jsme si. Mladší Jürgen byl trochu lepší povahy než Harald. Nabízel mi tehdy, jestli nechci v Německu zůstat

pracovat na stálo a přestěhovat se tam i s rodinou. Přemýšlel jsem o tom a doma jsme to také probírali s manželkou a dětmi, ale tehdy jsme si říkali, však u nás bude také za pár let dobře, tak jako v Německu. Za pár let jsem toho rozhodnutí litoval, ale doma je doma.

Ještě jsme se ten večer zúčastnili předvánočního firemního večírku a rozloučili se. Každý jsme dostali na památku pozlacený přívěsek na klíče s firemním logem. Nasedli jsme a vydali se na cestu domů. Bylo kolem desáté hodiny večer, na hranicích byly trochu kolony, ale většinou jen kamióny, my jsme se moc nezdrželi. Cestou jsme se většinou stavili někde na české jídlo, Josef se vždy těšil na pořádné vepřové se zelím, byl to gurmán. Nám s Mirkem stačil buď řízek nebo guláš. Domů jsme přijeli po sedmé ráno. Za pár dní budou Vánoce, naštěstí my už vezeme dárky, už nemusíme nic shánět. Byl konec roku 1992 a od prvního ledna jsme byli už jen Česko. S Josefem a Mirkem jsme se domluvili, že pojedeme ve čtvrtek, sedmého ledna do Norimberku pro peníze. Mirek s Josefem jeli spolu Mirkovým autem Ford Orion, co si koupil za výdělek, já jsem jel s manželkou a kamarádem Ivošem a jeho manželkou Zdenkou naším Favoritem. Před cestou jsme si ještě museli vyřídit na rychlo nové pasy České republiky. Na hranicích v Rozvadově nás česká hraniční kontrola zastavila, a že paní Macharová tady musí zůstat, my můžeme jet dále. Vylekali jsme se, co se stalo, ale po minutě co nás příslušník nechal smažit, nám řekl, že stačí, když si svůj nový pas podepíše, a může jet s námi. Spadl nám kámen ze srdce, zasmáli jsme se a jeli na Norimberk. Ve firmě jsme si vyzvedli peníze a vyrazili do města. Mirek s Josefem jeli hned zpátky domů.

To bylo něco pro naše ženy. Obchod vedle obchodu, boty, kabelky, oblečení a tak. Nás už s Ivošem bolely nohy, ženský lítaly dál, ještě Quelle a další, a za chvíli byla tma. Když už jsme tady, říkám Ivošovi, pojď, ukážu Ti jednu slavnou uličku, říkalo se jí Hure Strasse, ulice kurev. Byla hned za branou a zdmi starého města Norimberk. Procházeli jsme tudy i s našimi ženami, a to byl problém, sem směli jenom pánové. Naproti té staré zdi, na druhé straně ulice byl jeden sexshop vedle druhého, a navzdory tomu, že byl leden a asi kolem nuly, před každým vchodem postávalo pár spoře oděných děvčat a nabízely své služby. Když jsme procházeli kolem, častovaly nás nějakými nadávkami, ty směřovaly na naše ženy, asi něco jako proč taháme dřevo do lesa, nerozuměl jsem jim, němčina to nebyla, nejspíš to byly pracovnice ze vzdálenějšího východu od nás, nejspíše z Rumunska. Ivoš se červenal a odvracel tvář ke zdi, já mu říkám, jen se dívej, to už dlouho neuvidíš. Tak jsme prošli tu čarovnou uličku a vyšli na náměstí.

Schválně jsem zatajil, že kousek od hlavní brány byl peepshow bar, jmenoval se Sexy Land. Byli jsme tam jednou na čumendu, to ještě, když jsme tady pracovali poprvé, ještě s Pavlem. Za jednotné vstupné 5 marek jste tam mohli být neomezeně dlouho. Ve velké hale byl vlevo bar, kde jste si mohli dát pivo, kávu nebo drink, uprostřed bylo takové molo jako na přehlídce modelek a na konci mola byl prosklený oktagon, vysoký až ke stropu. Vpravo pak byly takové boxy s dveřmi. My s Josefem a Mirkem jsme si dali u baru pivo a sledovali ty umělkyně, co se předváděly na molu a

v oktagonu. Byla tam i jedna mulatka, ženská, ale měla pánské přirození. Pavel se zajímal o ty boxy vpravo. Tam se zavřel a do drážky vedle tmavého okna vhodil jednu marku. Okno se rozsvítilo a za ním bylo vidět zase jednu umělkyni, co se předváděla pouze pro vás. Pavlovi se to asi líbilo a chtěl vhodit další minci. Ta mu ale vypadla z ruky a on ji potmě hledal na zemi a šmejdil kolem dokola rukama. My jsme se mu smáli, jestli má rozum, co tam všechno na zemi může být, otřepal se a prý čert vem jednu marku, ať se má uklízečka dobře. Tak tam bychom naše ženy asi nevzali, ani by je tam nepustili, bylo to jen pro pány. Přešli jsme zpátky ke vstupní bráně a zamířili k autu, co jsme měli zaparkované u nádraží. Bylo hned v centru, blízko vstupní brány do starého města. Navrhnul jsem, abychom tady někde v hotelu přespali a jeli domů až ráno, ale ženský chtěly jet co nejdříve domů, asi aby mohly všechno to, co nakoupily rychle vyzkoušet. Ivoš se podřídil, a že prý se budeme cestou střídat v řízení. Cítil jsem se docela unavený, ale vyjeli jsme.

Chvíli jsme si povídali, potom to vzadu ztichlo, naše ženy usnuly. Cesta v noci rychle ubíhala, kolem desáté jsme byli už za Prahou. Ivoš byl stále vzhůru a mluvil se mnou. Těsně před Brnem jsem chytl najednou mikros pánek a propadal se někam do tmy. Kdo ten pocit zažil, ví, že v ten moment je vám všechno jedno. Najednou se mnou Ivoš začloulal, nespi, nespi. Lekl jsem se, otevřel na sebe okno a lapal po čerstvém studeném vzduchu. To mně probralo. Na prvním odpočívadle jsem pak zastavil a prošel se kolem auta. To mně probralo docela a za chvíli jsme pokračovali v cestě a domů dojeli v pořádku po půlnoci. Naše ženy vůbec nic nevěděly, spaly dál, unavené po tom výkonu, co absolvovaly v obchodech. Dodnes jsem kamarádovi Ivošovi vděčný zato, že neusnul. Možná bych jen auto odřel o svodidla, ale kdo ví, co se všechno mohlo stát. Od té doby už nikdy nejzdím na delší cestu v noci.

Po víkendu jsem se vrátil zpátky do firmy a pokračoval ve své práci. V té době se ale začaly poměry ve firmě trochu měnit, snižovala se výroba a vyrojilo se spousta soukromých firem s podobným zaměřením ve výrobě jako my. Snižovaly se stavy, odpadla nám sériová výroba, pár lidí odešlo. Kolega Kamil převzal i moje zámečníky a měl jen kusovou a zakázkovou výrobu stavebních prvků, a já jsem dostal funkci mistra přidruženým řemeslům, klempíři, pokrývači, izolatéři, malíři a natěrači. Byly to takové malé skupinky pracovníků, ale práce bylo dost a bavilo mně to. Jezdil jsem shánět zakázky u firem i u soukromých osob, měřil střechy, místnosti na malování, rozpracovával rozpočty, objednával materiál a vozil jej s vozidlem Avia Furgon na stavby dělníkům. Seděli jsme s kolegou Kamilem v jedné kanceláři. Já jsem tam měl počítač a učil se ve volných chvílích programovat, už mně nebavilo jen tak u toho sedět a dělat rozpočty. Začínal jsem s Turbo Pascalem asi jako každý. Ten běžel ještě pod operačním systémem DOS. Později přišly na trh Windows 3 a 3.1 od Microsoftu. Tam už se pracovalo s objekty a přešel jsem na Delphi v programovacím jazyce Borland Pascal. Pak jsem zkoušel Visual Basic a další. Nejvíce mne ale zaujal programovací jazyk Unix. Začal jsme se o něj zajímat více. Později mně zaujaly různé síťové programy a systémy jako Lantastic, Novell Netware, Windows Server apod. Na podzim roku 1993 jsem absolvoval kurz u firmy RTS v Brně, byla to firma

co vyvinula program na tvoření položkových rozpočtů ve stavebnictví. S tím programem jsem pracoval a tvořil tehdy rozpočty pro řemeslné práce v naší firmě.

Moje manželka Danuše tehdy pracovala v podniku Jednota. Nejprve byla v hospodě v Roštíně. Tu ale zprivatizovali a dostali do vlastnictví dědicové původních majitelů a začali ji rekonstruovat. V Roštíně zrovna otevřeli novou hospodu U lípy, na náměstí. Nastoupila tedy tam, ale za pár měsíců zařízení nabídl podnik Jednota do soukromého pronájmu a hospodu vzali tři podnikatelé. Danuše šla pracovat do Kroměříže, do restaurace Jednota. Jednou tak sedím v práci v kanceláři a při tom poslouchám rádio. Najednou slyším hlas jednoho kamaráda z ředitelství, že hledají do podniku mzdvou účetní. Hned jsem vzal telefon a řekl mu, že už ji mám. Danuši jsem zavolał do práce, ihned souhlasila. Na druhý den už jsme na ředitelství domluvili její nástup do zaměstnání. Počátkem měsíce května nastoupila do práce ve firmě Agrostav. Absolvovala pár nějakých školení a kurzů, od doby její ekonomické školy se toho dosti změnilo, a byla spokojená se svou prací. Každý den jsme jezdili do práce i z práce spolu, volné víkendy, pohoda.

Horší to začalo být s námi řemeslníky. Práce bylo čím dál méně, jak rostly nové firmy jako houby po dešti. Připravovalo se zrušení celé naší PSV – přidružené stavební výroby. V té době, v roce 1994 jsem si založil živnostenský list na obchodní činnost a účetnictví. Měl jsem pár kamarádů a známých co si založili podnikání a potřebovali vést jednoduché účetnictví. Jednu dobu jsem jich měl sedm. K tomu jsem ještě doma prodával cigarety, kávu a později počítače a mobilní telefony. V září jsem od firmy Agrostav odešel a nastoupil ke stavební firmě Sanas v Hulíně. Tady jsem pracoval na přípravě výroby jako rozpočtář, hodil se mi ten kurz u RTS. Navíc jsem uplatnil znalosti síťových systémů, pracovali tady s programem Lantastic. Po půl roce se firma dostala do problémů, propustila většinu zaměstnanců a nechala si jen projekční oddělení a přípravu výroby. Vlastně jen majitelé sháněli práci, my jsme s projekcí vypracovali rozpočet a to celé pak nabídli do veřejné soutěže. Když tu práci dostali, zadali to jiné firmě k realizaci. V té době nás přestěhovali z Hulína do Kroměříže, do budovy VAK na Kojetínské ulici. Tehdy se tam objevil také můj kolega a kamarád z Agrostavu Kamil. Pracoval na projekci a líbilo se mu tam. Bylo ale otázkou času, kdy se firma položí. Zavčasu jsem odešel, dokud ještě má firma na výplaty. Kamil to štěstí neměl, když se firma položila, už nedostal poslední výplatu.

Ještě v projekčním oddělení jsem se seznámil s kamarádem Františkem. Pracoval v okresním úřadu na živnostenském oddělení. Když jsem mu vypracovával rozpočet na garáž a viděl mně pracovat s počítačem, jen tak mimochodem prohodil, že na živnostenském shánějí správce počítačové sítě. Nyní jsem si na něj vzpomněl a zašel za ním. Vedoucí mi dal formulář, abych se přihlásil do konkurzu, zájemců je prý více. Vyplnil jsem formulář a přišel za dva dny na konkurz. Vedl jej můj pozdější kolega Leon. Nevím, jestli jsem byl tak dobrý, nebo na něj zapůsobilo, že jsem muzikant, byl jsem vybrán já ze třech přihlášených. Byl tady síťový systém Novell pod DOS. Na evidenci a zprávu živnostníků se používal síťový program, k tomu většina uživatelů používala tehdejší vynikající software, textový editor T602. Spolu

s kolegou Leonem jsme prováděli školení na obsluhu uvedených programů. Byli jsme celé oddělení prima parta, Leon byl také muzikant a párkrát jsme si spolu zahráli na akcích pořádaných v rámci stmelení kolektivu. Jednou jsme byli na chatě v Rajnochovicích, podruhé jsem domluvil u kamaráda ve Vlkoši návštěvu vinného sklepa. Práce mne bavila, měl jsem při tom spoustu času na sebevzdělávání. Když síť běžela jak má, nebyl žádný problém a žádná práce.

V té době, v roce 1995 zrovna vyšly nové Windows 95. Byl to první operační systém, který už startoval s podpůrným DOS na pozadí, uživatel již o něm ani nevěděl. Také se v tomto roce objevil předchůdce internetu, takzvané BBS. Pomocí modemu jsme se na bibíesky připojovali a stahovali si různé programy, hry a software k veřejnému a bezplatnému využití. Já jsem dosud doma používal k vedení účetnictví program Kalkul firmy PeliCo. Běžel tehdy jen pod DOS a používal systém správy databáze FoxPro. Později jsem zakoupil program od firmy Cígler Software Money6. Běžel také pod DOS, ale měl lepší správu a indexování databází. Od něj jsem přešel a dlouho používal Money S3, který běžel už zcela pod Windows a používal správu databází SQL. Kromě různých účetních programů jsem se zajímal také o hardware samotných počítačů. Přečetl jsem stovky různých časopisů a s nástupem internetu prostudoval spousty různých manuálů a příruček.

Na jaře roku 1996 jsem se seznámil s mým budoucím vedoucím v novém zaměstnání. Tehdy ale ještě pracoval také na okresním úřadě. Při jedné příležitosti mi nabídl, jestli nechci jít s ním do okresní nemocnice, on tam nastupuje od srpna jako hlavní ekonom a hledají tam vedoucího výpočetního střediska a správce sítě v jedné osobě. Nabídl mi docela dobré finanční podmínky oproti živnostenskému úřadu. Nabídl jsem tehdy mému vedoucímu odchod dohodou a nastoupil od 1. srpna do nemocnice. V červenci jsme ještě byli na dovolené ještě s jednou rodinou v Itálii u moře. Doposud jsme jezdili na dovolené jen tady u nás v Česku nebo na Slovensko, Duchoňka, Senec a tak. Starší dcera Andrea už s námi moc jezdit nechtěla, bylo jí osmnáct, dokončila právě zdravotní školu a nastoupila do zaměstnání v nemocnici. Do Itálie ale s námi jela. Manželka pracovala stále ve firmě Agrostav jako mzdová účetní. O víkendech ještě chodila pomáhat kamarádovi Jožkovi, co byl s námi na dovolené v Itálii, do hospody U lípy v Roštíně.

Někdy na podzim v roce 1996 jsem se dal dohromady opět s kamarádem Jirkou, co odešel z kapely Audio, hrával sám na klávesy po takových menších akcích, svatbách, oslavách a tak. Koupil jsem si opět kytaru a aparaturu a začali jsme jezdit po akcích spolu jako duo Ramsay. Hráli jsme skoro každý týden, každou sobotu, každý Silvestr. V té době jsem byl docela vytížený, říkal jsem, že mám čtyři zaměstnání. Chodil jsem do práce v nemocnici, doma prodával cigarety, kávu a mobilní telefony, na zakázku skládal a prodával počítače, po večerech dělal účetnictví a po nocích jezdil hrát. Peníze se jen hrnuly, ale ty přece nejsou všechno. To je pravda, ale bez nich je to také na nic. A navíc, měl jsem štěstí, to co jsem dělal mně docela bavilo. Ale co zdraví? Za pár let takového bohémského života jsem začal pociťovat různé nemoci, odezva probdělých nocí a nepravidelného stravování.

Kolikrát jsme přijeli z nějaké akce, ze svatby když skončila trochu dříve, nemohl jsem usnout, šel jsem a ještě zapnul počítač a do rána dělal účetnictví, tak dlouho, až už jsem na to neviděl. Postupně se mi zhoršil zrak a musel jsem mít na čtení brýle. Mladší dcera Edita dokončila letos základní školu a chystala se po prázdninách nastoupit také na zdravotní školu. V létě jsme po deseti letech jeli opět k moři, na stejné místo jako v roce 1987, do Chorvatska. Do stejného městečka, ke stejné rodině. Jen od té doby postavili nový dům blíže k pláži. Byli s námi opět kamarád Jožka s rodinou. Bylo tam krásně, mnoho věcí se změnilo, nové hotely a penziony, spousty stánků. U moře jsem si trochu odpočinul. Dcera Andrea už tou dobou chodila na vážno s přítelem Martinem z nedalekých Malínek. Byla s námi také na společné dovolené naposled. Přijeli jsme domů a začalo to znovu, práce, obchod, účetnictví, hudební akce. Koncem roku 1997 jsem míval problémy se zažíváním. Manželka Danuše odešla od firmy Agrostav, která se chystala do likvidace. Shodou okolností se naskytlo místo mzdové účetní v nemocnici, a byli jsme tam už z rodiny tři. Až udělá Edita zdravotní školu, budeme tam asi všichni.

V lednu 1998 jsem musel jít náhle na operaci, ozval se žlučník, tak šel ven. Na chvíli jsem trochu zpomalil, ale opravdu jen na chvíli. Chodil jsem po zdravotních procházkách a přestal kouřit. Jel jsem na tři týdny do lázní do Karlových Varů. V práci mně mezitím zastupoval kolega Mirek, přišel tehdy na výpočetní středisko záhy po mně a s ním ještě technik Zdeněk, ten měl na starosti tiskárny, skenery a fyzické čištění počítačů. Funkci správce hardware sítě pak zastával Mirek, já jsem byl vedoucí střediska a měl na starosti jen software sítě, účetní a evidenční programy nemocničního informačního systému. V lázních mně trochu otrnulo a začal jsem opět kouřit. Bydlel jsem na pokoji s kamarádem Jardou, byl od Ostravy a také muzikant. Chodívali jsme spolu hrát kulečnicku a na pivo. S rodinou a s kolegy v práci jsem byl v kontaktu denně, díky mobilním telefonům. Přijel jsem z lázní a nastoupil do práce. Hned ráno jsem zažil šok. Býval jsem tam vždy první, před šestou hodinou, a kontroloval systém databází, zálohy a tak. Po mně půl hodinky chodíval Zdeněk, Mirek chodíval na sedm, měl nevidomou manželku, a vodíval jí do práce. Pracovala naproti nemocnici v psychiatrické léčebně na ústředně jako telefonistka. Zdeněk najednou povídá, Mirek už nepřijde, teď tady pracuje nějaká Jitka. Říkám mu, jak to? Vždyť jsem s ním včera večer mluvil mobilem, nic neříkal. Zdeněk se jen poťouchle usmívá. Za chvíli se otevrou dveře a vstoupí známá postava, cca 190 cm, vždyť to je Mirek. Moment, říká Zdeněk, dovol, abych ti představil naší novou kolegyni Jitku. Myslel to vážně, Mirek se během mé nepřítomnosti přenačlil jako transsexuál na ženu Jitku, ale zatím prý jen virtuálně. Tak tě vítám Jitko, povídám, ale moc mi to nešlo z úst. Ale co, každý je nějaký a prý všechno, co člověk dělá, je lidské.

Doma jsme chystali svatbu. Mezitím co jsem byl v lázních, vyhlédli si Andrea s Martinem v Roštíně starší domek, že si jej časem opraví, byl ale ihned obyvatelný, nakoupili si nějaký základní nábytek a za dva měsíce, co bydleli u nás, se nastěhovali. Svatba byla plánovaná na 20. června. Obřad v Kroměříži na radnici, hostina v hospodě U lípy v Roštíně. Hrát bude samozřejmě Jirka a já mu také sem

tam helfnu. Ten den se konaly myslím parlamentní volby, bylo horko a přešla také pořádná bouřka. Svatba se ale vydařila, já jsem si zahrál s Jirkou a všichni byli spokojení. Hostů bylo asi padesát. Já jsem pokračoval zase v tom svém tempu, čtyři zaměstnání. V létě jsme jeli zase do Chorvatska k moři, opět s kamarádem Jožkou a jeho rodinou. Jožka byl o deset let mladší než já, měli s manželkou Martinou dvě děti, Romana a Lenku. S námi jela už jen Edita. Našla si tam kamarádku z Prahy a spolu chodily na diskotéky a měly tam pár známých místních krasavců. Po dovolené bylo jako vždy brzy a život běžel dál tím tempem co dříve. Na podzim jsme prodali našeho Favorita a koupili si auto Škoda Felicia. V práci byla celkem pohoda, měl jsem spoustu času a věnoval se dalšímu učení a zdokonalování v informačních technologiích. Jinak to šlo pořád dokola, práce, doma obchod, večer účtování, o víkendech hraní. Uběhl rok a v létě jsme byli opět na stejném místě na dovolené, opět ve stejné sestavě s Jožkou a jeho rodinou. Po dovolené zase práce a tak to běželo ve stejných kolejích, jako rozjetý vlak, co nikdo neřídí a nemůže zastavit, dokud nedojde palivo nebo energie.

Jitka, dříve Mirek, byla čím dál tím jiná, než dříve. Brala nějaké hormony a začala jí růst prsa. Ale to bylo tak všechno, jinak to byl pořád muž. Ptali jsme se, co jako bude dále, ale ona, že to není tak jednoduché, že musí jít na operaci, ale před tím že by se museli s Pavlou rozvést. A to nechtěla. Co kdyby se s Pavlou něco stalo a tak. Takže žili takhle dál spolu, říkala si Jitka, ale vlastně to byl Mirek. Občas měla svůj den, a byla normální jako dříve. Co jsme se znali těch pár let, zpozoroval jsem, jak často mění záliby a koníčky. Jednou začali s Pavlou zpívat v nějaké punkové kapele, a natočili i CD. Za pár měsíců je to přestalo bavit a vrhli se na skákání padákem v tandemu. Pak zase nakoupili CB, občanské radiostanice, to ještě než byly mobily, a po večerech ladili kanály a naváděli kamioňáky na cestách přes město. Za měsíc nato založil Mirek v Chropyni, kde bydleli, městské noviny a vrhl se na sazbu a tisk novin v programu Page Maker. Vydal ve spolupráci s městským úřadem pár výtisků, pak to položil a ještě pár týdnů se nechal zapírat, když mu volal chropýňský starosta do práce. Zanedlouho se vrhnul na operační systém od IBM OS/2. Přeinstaloval pár počítačů, zanedlouho zjistil, že Windows jsou přece jen lepší a instaloval zase vše zpátky. Pak si nakoupil různé fotoaparáty, zrcadlovky a začal fotit. To mu šlo moc dobře a měl opravdu hodně podařených snímků, většinou noční ulice Kroměříže a také krajinky. Nicméně za pár měsíců fotoaparát odložil a vrhnul se na operační systém Linux. K tomu jsem mimochodem našel časem cestu i já, a používám jej souběžně s Windows dodnes. Jenže Jitka Mirek ne, ti museli zase dále. Poslední co si pamatuji, si koupil iMac, takový ten All in one, všechno v jednom. A tak to šlo dále. V nemocnici jej někdo chápal a bral to tak jak to je, když se cítí v cizím těle, většina to ale nechápala a myslela si, že se jen chce nějak zviditelnit. Známý primář, nebudu jmenovat, se mně občas ptal, tak co, už jste si sáhl na ty kozy? No fuj, tak to tedy ani náhodou, povídám.

Blížil se konec roku 1999 a v médiích se začaly šířit informace a zaručené zprávy, že zkolabují počítačové sítě a servery, starší počítače že to nezvládnou a tak.

Naprogramoval jsem testovací software na disketě, abych vyzkoušel pár starších počítačů, které jsme ještě měli v síti. Byly to 486ky jak se jim říkalo. Z diskety nabootovat a zkontrolovat nastavený datum a hodiny pro přechod na rok 2000. Pár jsem jich vyzkoušel a nezjistil žádný problém. Všechny počítače v síti se navíc po vlastním bootu ze svého disku připojily na síťový server, který jim dal centrálně nastavený datum a čas. Nicméně jsme si s Jirkou dali po dlouhé době na Silvestra pauzu a strávil jsem jej v práci u počítače. Na internetu jsem sledoval jak přechází letopočet podle časových pásem, Tokio, Hong Kong, Bangkok, Bombaj, Moskva, a nic, nic se nestalo. Po půlnoci jsem restartoval na dálku jeden ze starších strojů v síti, nic se nestalo, najel jako obvykle a za minutku se objevil na síti s aktuálním datem a časem. Ještě že jsme neposlechli ty všechny rádce a nejlepší dodavatele, a nenakoupili u nich nové počítače za pár set tisíc, jak nám nabízeli. Můj vedoucí Radek vyslovil záhy pochvalu celému našemu oddělení. Tu noc jsem zašel za dcerou Andreou, byla v práci a sloužila na neurologickém oddělení noční. Spolu jsme si a ještě s její kolegyní připili na úspěšný nový rok 2000.

Úspěšný rok to byl jen částečně. V práci jsem se začal ve volných chvílích věnovat programování v html a php, a vytváření web stránek pro známé a menší firmy. Rozšířil jsem si oblast podnikání ještě o poskytování software a poradenskou činnost. Vytvářel jsem různé aplikace jako e-shopy, objednávkové formuláře, evidenční databáze v SQL a tak. Kvůli změně živnostenského zákona jsem ukončil činnost ve zpracování účetnictví a na doma jsem si nechal pouze obchodní činnost. Prodával jsem nadále jen cigarety, mobilní telefony a sim karty a dobíjecí kupóny operátorů. Přestal jsem také skládat počítače na zakázku a nadále prodával jen hotové značkové sestavy. Nejvíce se tehdy prodávaly značky HP a model Brio. Na jaře jsem také přestal hrát s Jirkou po svatbách a podobných akcích. Už mně to nějak přestalo bavit, bylo to pořád stejné, víkend co víkend. Už jsem ty věci uměl doslova zpaměti a mohl jsem u toho klidně číst knížku nebo časopis. Tehdy jsem na tu muziku skoro zanevřel. Chtěl jsem prostě trochu zvolnit a trochu si užívat volné víkendy. Práce jsem měl tak či tak dost, ale když se mi chtělo, pracoval jsem, když jsem se chtěl raději dívat na televizi nebo si číst, počítač jsem ani celý den nezapnul. Manželka chodívala o víkendech stále pomáhat Jožkovi do hospody, a s ní většinou i dcera Edita, když nešla někam s kamarádkami a kamarády za zábavou. Spíše s kamarády, měla vždy spíše kamarády než kamarádky. Na jaře jsme jí koupili v autobazaru starší auto, Škoda Rapid, dostala jej k osmnáctinám, když si udělala řidičák.

V létě jsme jako obvykle naplánovali dovolenou v Chorvatsku. Tentokrát s námi jel kromě Jožky s rodinou ještě můj kamarád a vedoucí z práce Radek se svou rodinou. On ale neměl řidičák a ani auto, půjčili jsme si tehdy od našeho dodavatele počítačové techniky jejich sedmimístnou dodávku Ford Transit. Jožka jel s rodinou se svou autem, my tři jsme jeli s Radkem a Martou, dětmi Ondrou a Danielou dodávku. Radek byl kromě zaměstnání výborný fotograf. U moře jsem to už znal a nebavilo mně jen ležet a smažit se na slunci. Nechali jsme na pláži naše ženy

s dětmi, a já a Radek jsme vzali auto a jezdili po okolních krásných horách. Radek fotil krásné výhledy shora na moře. Zajeli jsme také na nejvyšší horu pohoří Biokovo, gora Sv.Jure. Na dovolenou letos jeli také dcera Andrea s Martinem, shodou okolností jen týden po nás a kousek od Tučepi, do obce Živogošče, vzdálené asi 14 km. Jednou ráno, co už nás nebavilo jen ležet na pláži, jsme si udělali s Jožkou a rodinou výlet do známého poutního místa Medžugorje, bylo to v Bosně a Hercegovině, asi 70 km od místa, kde jsme bydleli. V červnu v roce 1981 se tady měla zjevit šesti malým dětem Panna Maria. Prošli jsme poutní místo, všude jen plno stánků se vším možným, plno lidí. Ale krásná krajina kolem.

Cestou zpátky jsme se stavili v kempu v Živogošče, navštívit Andreu a Martina. V té době už měli svůj domek v Roštíně trochu spravený, tak si dopřáli svoji první dovolenou spolu u moře. Bydleli v kempu pod stanem, ale byli spokojení. Chvíli jsme s nimi poseděli a popovídali si. K večeru jsme pak jeli zpátky do Tučepi. Radek s rodinou tehdy s námi nechtěli jet, že si den před tím objednali fish piknik s okružní cestou kolem nedalekých ostrovů. Ty ostrovy naproti pobřeží se zdály být docela blízko, nejbližší byl ostrov Hvar. Posledních pár dovolených jsem se na pláži nudil, někdy jsem si četl, jednou jsem si vzal s sebou i notebook, ale dlouho jsem u toho stejně nevydržel. Párkrát jsem se ráno sebral, vzal batůžek, pár plechovek piva, svačinu a kolem sedmé ráno, za chládku vyrazil do hor. Přišel jsem až večer, nohy mně bolely, ale byl jsem spokojenější, než když jsem celý den ležel na pláži. Jindy jsem zase šel pěšky do města Drvenik, asi 24 km. Tam jsem si sedl na nábřeží, četl si, popíjel pivo z plechovky a celý den pozoroval, jak najíždějí auta na trajekt, co je převáží na 6 km vzdálený ostrov Hvar. K večeru jsem se vydal zpátky 24 km. Byl jsem z našeho osazenstva jediný, kdo to takhle měl, ostatní se raději koupali a smažili na sluníčku. Jednou mně napadlo, že bych si mohl zaplavat na ten ostrov Hvar, plaval jsem vždy rád. Tehdy mi to ale rozmluvil náš pan domácí, že se to prý zdá blízko ten ostrov, ale ve skutečnosti je to 15 km, a každý rok se tam někdo s takovým nápadem jako já, utopí. Chtěl jsem plavat, a Jožka že popluje vedle mě na loďce, ale prý tam jsou dosti zrádný proudy a může se stát, že plavete a jste na jednom místě třeba dvě hodiny. Tak jsem to tenkrát vzdal, a musel se po zbytek pobytu zabavit jinak. Dovolená byla jako vždy krásná a utekla jako nic.

Vrátili jsme se domů, a začal zase ten normální kolotoč, práce, doma obchod, po večerech jsem vytvářel na zakázku programy nebo webové stránky. V té době jsem jich měl asi deset. Mimo jiné jsem spravoval pár e-shopů a také stránky obce Roštín. Ty jsem založil už v roce 1997 a spravuji je dodnes. Kromě počítačů jsem začal prodávat a instalovat u zákazníků registrační pokladny se snímači čárového kódu, něco jako dnešní EET, ale přes klasickou síť, wi-fi ještě nebyla tenkrát pro tento hardware tak rozšířena. Dodával jsem komplet sestavy, počítač, pokladna, tiskárna a skener. K tomu veškerý software, účetní program s propojením skladů zboží a automatickým odečítáním položek při prodeji přes pokladnu a čárový kód. Prodal jsem tehdy asi dvacet takových sestav. Spousty práce a zase po večerech a nocích. Místo po zábavách a svatbách jsem opět trávil noci prací, ráno do práce a pořád

dokola. Někdy jsem se cítil unavený z toho všeho, peníze byly dobré, ale občas jsem chtěl již zatáhnout za pomyslnou záchrannou brzdu. Nakonec to někdo nebo něco nade mnou udělalo za mne.

Přešel podzim, blížila se zima a Vánoce. Zase ten shon a bláznění, nakupování, všude plno lidí, neměl jsem nikdy rád žádné svátky, ani Velikonoce, hody, ani Vánoce. Jezdívají jsme tehdy nakupovat do Brna, ve Slatině bývaly hned vedle hlavní cesty dvě čínské tržnice. Měli tam spousty oblečení, prý značkového, a také všelijaké věci do domácnosti. Tehdy jsme tam jeli také s naší Felícií, nakoupit dárky k Vánocům. Bylo to v neděli, 17. prosince 2000. Nikdy nezapomenu ten den, to ráno, kdy jsme vyjeli z domu. Bylo krásně slunečno, ale celkem chladno. Manželka Danuše si sedla dozadu za mne, dcera Edita seděla vedle mne. Jeli jsme ke Střílkám na silnici č. 50, a pokračovali až k Holubicím, kde jsme vždy najížděli na starou silnici od Vyškova na Brno, kolem Rohlenky až na kraj Brna, do Slatiny. Byl tehdy celkem hustý provoz, všechno to někam spěchalo za nákupy. Jeli jsme v koloně aut, občas někdo předjížděl, aby tam byl o minutu dříve.

Tak kolem půl jedenácté přijíždíme k té křižovatce u Holubic. Před námi i za námi kolony aut. Popojíždíme vždy po pár metrech a zase stojíme, jak auta před námi zastaví na křižovatce a dávají přednost projíždějícím po hlavní cestě. Přejedou vždy tak dvě, tři auta a zase se stojí. Blížíme se ke křižovatce, před námi je už jen jedno auto, nějaká stará rezavá Audi, asi 20 let stará. Po hlavní silnici přejede pár aut a už se rozjíždíme. Audi je tak v půlce cesty, a náhle jako by zabrzdilo a stojí. Já už jsem byl najetý za ním, půlkou auta už v křižovatce. Co se děje, myslím si, že by se mu něco pokazilo? Podívám se dozadu, couvnout už nemohu, za mnou těsně už stojí jiné auto, co teď? To bylo poslední, co jsem si během pár vteřin uvědomil. Najednou Danuše vykřikla, proboha ať brzdí. To se z levé strany přihnal kamión, vůbec nebrzdil a narazil do nás z levé strany. Pak najednou strašné ticho, jen mlhavě si vzpomínám, jak jsem přivolaným záchranářům diktoval naše rodná čísla, co jsem si vždy pamatoval zpaměti, otočil se vedle na dceru, jestli je v pořádku. Byla v bezvědomí. Vytáhli ji z auta ven a odváželi do nemocnice. Dozadu jsem na manželku neviděl, nemohl jsem se pohnout, byl jsem zaklíněný mezi volantem. Pak mi řekli, že ji odváží vrtulník, jehož zvuk jsem někde z dále slyšel. Mne museli vystříhat hasiči, celý předek a levý bok auta jsem měl kolem sebe. V momentě, kdy mne tahali z toho vraku jsem omdlel a probral se až za tři dny v nemocnici.

Slyším někde z dálky hlas své matky, dcery Andrey a jejího manžela Martina. Byl jsem na ARO, v nemocnici u Sv. Anny, na Pekařské ulici. Oči jsem měl zalepené vazelínou, nic jsem neviděl. Zato jsem cítil vše ostatní, obě nohy, hlava a levá i pravá ruka, všechno to bolelo. K tomu každou chvíli mi automat měřil tlak, a zrovna na pravé ruce, kde jsem měl utržený sval, půlku bicepsu, mám jej tak dodnes. Levou ruku jsem měl zlomenou v zápěstí, levou nohu vyhozenou z kyčle, prasklou lebku, natržená játra a mnoho dalších poranění. Nejhůře na tom byla moje pravá noha, hlavně koleno. Čěšku jsem měl rozdrcenou od prasklé tyče řízení na sedm dílů. Pěkně mi ji ale sdrátovali a dali do ortézy. Dcera Edita byla převezena do úrazové

nemocnice na Ponávce. Měla prasklou holenní kost a dali jí tam šroub. Měla lehký otřes mozku a pár jizev na obličejích. Jinak prý byla v pořádku a komunikovala s našimi, co ji také navštívili. Já jsem se také zotavoval a za pár dnů, ještě před Vánocemi mne přeložili na standardní pokoj. Okny jsem viděl na Špilberk. Nejhorší na tom byla manželka Danuše. Tu tehdy vrtulník převezl do nemocnice v Bohunicích. Měla těžce poraněnou hlavu a byla v komatu. Andrea s Martinem za ní jezdili každý druhý den, doma se nám mezitím starali o dům a domácnost. Po Vánocích propustili dceru Editu domů s ortézou a berlemi. Mne převezli 27. prosince do naší nemocnice v Kroměříži, tam mně skoro denně navštěvovali rodina i kolegové z práce a známí. Všichni mi dávali naději, že to bude s Danuší snad dobré, a že se z toho dostane. Také jsem věřil a doufal.

Přešel konec roku, Silvestr a Nový rok. S manželkou to bylo pořád stejné, byla stále v umělém spánku a neprobírala se. Já jsem byl jako zaměstnanec nemocnice na nadstandardním pokoji s televizí a vlastním sociálním zařízením, kolegové z práce mi dokonce přinesli i notebook, abych se nenudil a mohl na internet nebo zaúčtovat nějaké faktury co se mi za tu dobu nahromadily v práci. Nic z toho mne však nebavilo, nic už nebylo pro mě důležitější, než moje rodina a stav mojí ženy Danuše. Nemohl jsem spávat, po nocích jsem si stále promítal v hlavě tu událost, a také jsem se častěji modlil. Ale jinak, mám takovou svoji modlitbu, něco jako němou konverzaci s něčím, co nějak tak vnitřně cítím, že je nad námi i mezi námi všemi, co nás všechny navzájem spojuje a obklopuje. Byl jsem vychováván jako křesťan a také jsme chodili do kostela, ale dneska mám už jiné cítění, a jestli je nějaký Bůh, ať je to cokoli, slunce, prostor, energie, čas, nebo něco jiného, tak je přítomen všude, a nebudu se modlit k něčemu, co vytvořil člověk a dal to do nějakého chrámu páně. Vždyť i ve Starém zákoně je o tom psáno v desateru, a jestli Mojžíš opravdu viděl hořící keř, nebo si jen tenkrát něco šlehl, desatero jako morální kodex bylo napsáno a měli bychom jej respektovat, bez rozdílu. Takovými myšlenkami jsem probděl pár bezesných nocí. V pondělí 8. ledna mne propustili domů, do domácího prostředí, tam se prý tělo uzdravuje lépe. Bylo mi to divné, měli v plánu přece se mnou začít rehabilitovat, cvičit chůzi a tak. Asi už věděli lépe než já, co se má stát. Doma bylo dobře, všichni se o mne starali, Edita se učila, Andrea nakupovala a vařila, Martin se staral o topení, zametal sníh a ostatní věci kolem domu. Já jsem jen ležel, občas přisedl na křeslo a projel se po pokojích. K večeru ten den, ležím na posteli a poslouchám rádio. Pamatuji se, že zrovna zpívala Enya píseň Only time. Edita seděla na posteli vedle mne a učila se. Vtom zvoní telefon, Andrea jej v kuchyni zvedne a začne brečet. Příběhne k nám do pokoje a prý mamka právě zemřela. Všichni jsme se najednou i s Martinem, který přišel zespodu začali objímat a plakat. I teď, kdy píšu tenhle příběh po devatenácti letech, u toho brečím. Druhá z velkých ran v mém životě, nejprve bratr Pavel, teď manželka Danuše. Dcery s Martinem a manželčinými rodiči tehdy vše zařídili kolem pohřbu. Na ten si vzpomínám jen mlhavě, byl jsem pod sedativama.

Nastoupil jsem opět na hospitalizaci do nemocnice a chodil na rehabilitace, plavat do bazénu a učil se chodit o berlích. Za pár týdnů jsem už chodil bez berlí, jen s ortézou na koleně. Nastoupil jsem znovu do práce a začal dohánět, co jsem zameškal. Dcera Edita už se zcela zotavila a nastoupila znovu do školy, chystala se na jaře k maturitě a musela také dohnat, co zameškala. Tehdy jsem zrušil všechny aktivity co se týká prodeje a obchodu doma, nechal jsem si jen tvorbu web stránek a software na zakázku. Edita na jaře úspěšně odmaturovala a nastoupila do zaměstnání. Nešla ale do nemocnice, ale jako asistentka do zubní ambulance v Kroměříži. Měla volné víkendy, žádné služby a byla spokojená. Bydleli jsme spolu v našem domě. Jako dárek k maturitě jsem jí koupil takového malého skůtra, aby si na kole nenamáhala tu nohu, ve které měla ocelovou tyčku. Do práce jsme jezdili tím jejím Rapidem, já jsem měl z auta na dvoře vrak, a sebraný řidičák. Vrak jsem nakonec dobře prodal a za ty peníze nechal udělat manželce pomníček na hřbitově. V létě jsem si koupil nové auto Opel Astra. Než mi vrátili řidičák, řádila jej Edita, ráno mně vyložila u nemocnice a odpoledne vyzvedla z práce, nakoupili jsme a jeli domů.

Policie ten náš případ vyřešila jako oboustranné zavinění, já jsem neměl vjet do křižovatky, pokud jsem si nebyl jistý, že tento úkon dokončím, řidič kamiónu tam ten den neměl co dělat, byla neděle, navíc prý to byla černá jízda, jel na sedmdesátce devadesát a nebrzdil. Nevím, co za to dostal on, já jsem dostal podmínku dva roky a na dva roky sebraný řidičák. Za rok jsem si požádal a vrátili mi jej. Když jsem si pro něj byl v Brně u soudu, ještě jsem jim tam v soudní síni na počkání opravil počítač, co jim právě klekl. S dcerou jsme skoro denně chodívali nebo jezdili na hřbitov, na hrob. Nechal jsem tam udělat novou dlažbu a postavili lavičku, kde jsme chvíli sedávali a povídali si v duchu s Danuší. Zalili jsme květiny a zapálili svíčky. Na pomníček jsem jí nechal napsat nápis, Jen láska je věčná. Všechno časem pomine, ano přes to moře nepokojů, krizí a rozhodujících okamžiků, Mare Crisium.

Nikdy na Tebe ale nezapomeneme. R.I.P. Danuše.

Věnováno mojí manželce Danuši, in memoriam...
František Machara